

Krista Malmi

FYSIOTERAPIA-ALAN YRITTÄJYYS

Fysioterapian koulutusohjelma

2012

FYSIOTERAPIA-ALAN YRITTÄJYYS

Malmi, Krista
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Fysioterapian koulutusohjelma
Syyskuu 2012
Ohjaaja: Tuominen, Hanna
Sivumäärä: 30

Asiasanat: kotihoito, kuntoutus, toimintakyky, yrittäjyys

Sosiaali- ja terveysala muuttuu ja kehittyy jatkuvasti. Väestön ikääntyessä tulee hyvinvointi yhteiskunnan kyetä järjestämään asukkailleen laadukasta ja turvallista hoitoa. Tämän hetken trendinä on kehittää kotihoitoa, jotta yksilön toimintakyvyn heikentessä voitaisiin kotona asumista tukea mahdollisimman pitkään, välttämällä laitoshoidon. Kotihoitoa tulee kehittää kuntouttavampaan suuntaan, pitämällä tavoitteena ettei asiakasta auteta avuttomaksi vaan tuetaan toimivaksi.

Kaupungit ja kunnat ulkoistavat sosiaali- ja terveysalan palveluitaan, hankkimalla esimerkiksi kotihoitoa ostopalveluina yksityisiltä palveluntuottajilta. Opinnäytetyön tavoitteena oli koota yhteen perustiedot yrittäjyydestä sosiaali- ja terveysalalla. Tiedonhaun rinnalla kehitellään kuvitteellisen sosiaali- ja terveysalan yrityksen perustamista sekä toimintaa. Raportissa käsitellään yrityksen perustamiseen liittyviä seikkoja yleisellä tasolla.

Opinnäytetyössä kehiteltävän yrityksen fysioterapeutti yrittäjän tulevaisuuden toimenkuva tulee pitämään sisällään enemmän ennaltaehkäisevää, asiakkaan kotona tapahtuvaa toiminnallista kuntoutusta. Asiakkaan selvitessä päivittäisistä arjen haasteista avustettuna, antaa se mahdollisuuden osaltaan kohottaa asiakkaan fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista toimintakykyä.

Opinnäytetyö on toiminnallinen kehittämistyö, johon koottujen tietojen avulla voi lähteä alustavasti suunnittelemaan sosiaali- ja terveysalan yrittäjyyttä sekä liiketoimintaa.

ENTREPRENEURSHIP IN THE PHYSIOTHERAPY PRACTISE

Malmi, Krista

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in physiotherapy

September 2012

Supervisor: Tuominen, Hanna

Number of pages: 30

Key words: home care, rehabilitation, functioning, entrepreneurship

Finnish social- and healthcare changes and develops all the time. Same time when the population is getting older, should affluent society organize quality and safety treatment to the population. On nowadays development of home care is in focus, supporting living in own home as long as possible even when functioning is decreasing, avoiding institutional care. Home care should been developed to make it more rehabilitating. The main goal should be that the customer should not be helped to be helpless, instead give support to be more functional.

Cities and communes outsource their social- and health sectors services, providing for example home care by buying it from private service provider. The purpose of this thesis was to gathered the information of entrepreneurship in the social- and healthcare sector. Gathered information has been used to found the social- and healthcare practice and to develop practices operation. In this thesis things which committed founding the practice have been treated in common level.

In the future physiotherapy entrepreneurs work will include more preventive action and functional rehabilitation in customers own homes. Supporting customer to deal every day challenges, will make difference and give possibility to improve customers physical, psychical and social functioning.

This thesis is a development project, which includes information that can be useful when entrepreneurship and practise in social- and healthcare sector are tentatively planned.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	6
3	SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YRITTÄJYYS.....	6
3.1	Sosiaali- ja terveysalan yrityksen toimintaa säätelevä lainsäädäntö	7
3.1.1	Henkilöstöön kohdistuvat koulutusvaatimukset	9
3.1.2	Asiakkaan oikeudet	9
3.1.3	Kirjaaminen.....	11
3.2	Yrityksen toiminnan ilmoituksenvaraisuus	11
4	YRITYKSEN PERUSTAMINEN	12
4.1	Yritystoiminnan suunnittelu ja liiketoimintasuunnitelman laatiminen	13
4.2	Yritysmuodon valinta	14
4.2.1	Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus.....	16
4.2.2	Yksityisen elinkeinoharjoittajan palkanmaksu.....	17
4.3	Rahoitussuunnitelma / starttiraha	17
4.4	Hinnoittelu sekä arvonlisävero	18
4.5	Markkinointi.....	19
5	SUUNNITELTAVAN YRITYKSEN PALVELUTARJONTA JA ASIAKASKUNTA.....	21
5.1	Palvelutarjonta.....	21
5.2	Kuntouttava kotipalvelu	22
5.3	Manuaaliset terapiamenetelmät.....	23
5.4	Asiakaskunta	23
5.4.1	Yksityiset palveluiden ostajat asiakkaana	24
5.4.2	Palvelut seuroille, yhdistyksille ja yrityksille	24
5.4.3	Kaupunki yhteistyökumppanina.....	24
6	OMAN AMMATTITÄIDON JA YRITYSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN	26
7	POHDINTA.....	27
	LÄHTEET	30

1 JOHDANTO

Väestön ikääntyminen aiheuttaa sosiaali- ja terveysalan palveluihin kohdistuvia kehittämispaineita kunnille ja kaupungeille. Palveluiden tulee olla laadukkaita, sekä samalla taloudellisesti mahdollisia tarjota väestölle. Sosiaali- ja terveysalan yrittäjien lukumäärä on kasvussa, kuntien ja kaupunkien käyttäessä ostopalveluita tarjotessaan kuntalaisilleen sosiaali- ja terveysalan palveluita.

Opinnäytetyöni on toiminnallinen kehittämistyö, jossa tiedonhaun kautta kehitellään ja suunnitellaan sosiaali- ja terveysalan yrityksen perustamista ja toimintaa, sekä kootaan yhteen perustiedot yrittäjyydestä sosiaali- ja terveysalalla. Yrittäjyyttä tarkastellaan yrityksen perustamiseen liittyvän lainsäädännön sekä yrityksen toiminnan suunnittelun kautta. Yrityksen perustamista edeltävän yrittäjän omien yrittäjyyteen liittyvien ominaisuuksien analysointi ja tunnistaminen on rajattu opinnäytetyön aiheen ulkopuolelle.

Tavoitteena on koota yrittäjyydestä tiivis paketti, joka voi tulevaisuudessa auttaa alan ammattilaisia työllistämään itsensä sosiaali- ja terveysalalla, sekä selkiyttää omia ajatuksiani oman yritykseni palveluista sekä tulevaisuudesta. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen sekä tarpeellinen, sillä laadukas kuntouttava kotihoito on merkittävässä asemassa tarkasteltaessa asiakkaiden toimintakykyä ja kuntoutumista. Opinnäytetyössä suunnitteilla oleva fysioterapia yritys tarjoaa palvelua tämän päivän kotihoidon tarpeeseen. Yrityksessä yhdistyy lähihoitajan hoidollinen ammattitaito fysioterapeutin erityisosaamiseen.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Ennen fysioterapia opintojani työskentelin lähihoitajana. Terveystenhoitoalan perustutkinto sekä usean vuoden työkokemus alalta antavat hyvän peruspohjan fysioterapeuttina työskentelemiseen. Huittisissa on lähdetty kehittämään kotihoitoa siirtämällä resursseja ympärivuorokautisesta hoidosta kotihoitoon. Kaupungin tekemistä laskelmista selviää vuosittaisten terveydenhuollon kustannuksien jäävän puolet pienemmiksi nykyisestä kotihoitoa lisäämällä sekä yksityisiä palveluntuottajia hyödyntämällä. (Langoja 2012)Kotihoidon kehittämisessä suuressa roolissa on kuntouttava työote, jolla aktivoidaan asiakasta oman elämänsä toimijaksi eikä passiiviseksi avun vastaan ottajaksi. Ongelmaksi voi nousta kotihoidon työntekijöiden kokemus kiire sekä ammattitaidon puute kuntoutukseen liittyvien asioiden suhteen. (Väisänen 2001, 11)

Opinnäytetyön tavoitteena on koota yhteen perustiedot yrittäjyydestä sosiaali- ja terveysalalla. Tiedonhaun rinnalla kehitellään sosiaali- ja terveysalan yrityksen toimintaa. Yrityksen perustamiseen, yrittäjyyteen sekä onnistuneeseen yritystoimintaan liittyy paljon tekijöitä, joihin perehdytään opinnäytetyössä. Opinnäytetyössä esitellään sosiaali- ja terveysalan yrittäjyyteen liittyvät erityispiirteet, kuten ilmoituksenvaraisuus, asiakkaan / potilaan oikeudet sekä alojen lainsäädäntö. Yrityksen perustamiseen liittyvät seikat kuten liiketoiminta- ja rahoitussuunnitelmat, yritysmuodot ja hinnoittelu käsitellään yleisemmällä tasolla, samalla kuitenkin yleisen teorian tiedon rinnalla kehitellään opinnäytetyön sosiaali- ja terveysalan yrityksen toimintaa. Yrittäjyyteen ja yrityksen perustamiseen liittyvät seikat tulevat esille raportista, sekä tahot mistä asiantuntevaa apua yrityksen perustamiseen on tarjolla.

3 SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YRITTÄJYYS

Sosiaali- ja terveysalan yrityksen perustamistoimiluvan hakuvaiheessa tulee määrittää onko yrityksen toiminta sosiaali- vai terveysalan toimintaa. Yrityksen sijoittumisen sosiaali- tai terveysalan kenttään määrittyy yksityisen yrityksen tarjoamien palve-

luiden mukaan. Kotiin palveluita tarjoavat yritykset rekisteröityvät sosiaalipalveluyksiköiksi, ja kuuluvat sosiaalialan kenttään. Yritykset tarjoavat esimerkiksi sosiaalihoitolaissa määriteltyjä palveluita liittyen asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, lasten hoitoon, sekä avustavat ja suorittavat muita normaaliin elämään kuuluvia toimintoja ja tehtäviä. Kotisairaanhoidoyritys on terveydenhuoltoalaa, mutta sen toiminta katsotaan kotihoitolliseksi ja siten se määritellään sosiaalialan yritykseksi. Puhtaasti terveydenhuoltoalan yrityksiä ovat lääkärikeskukset, sekä sen tarjoama kotisairaanhoido, fysioterapiapalvelut, laboratoriopalvelut sekä työterveyshuolto. (Kaarakainen 2004, 52 - 53)

Opinnäytetyössä suunniteltava yritys tarjoaa palveluita kotihoitoon sekä kotisairaanhoidoon liittyen, joten yritys on sosiaalialan kenttään kuuluva. Yritys tarjoaa myös fysioterapiapalveluita, joten osaltaan yritys on terveystalouden kenttään kuuluva. Yrityksen toiminta on ilmoituksen varaista. Sosiaalialan toiminnasta tehdään ilmoitus Kunnan tai kaupungin toimielimelle. Terveystaloudensa kuuluvien fysioterapiapalveluiden aloittamisesta tehdään ilmoitus aluehallintovirastolle.

3.1 Sosiaali- ja terveystalouden yrityksen toimintaa säätelevä lainsäädäntö

Sosiaali- ja terveystalouden yritysten toimintaa säädelletään ja ohjataan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön avulla. Niiden lisäksi toimintaa ja yrittämistä säätelevät yritystoimintaan liittyvät lait. Sosiaali- ja terveystalouden yrityksiin kohdistuu tiukempi lainsäädäntö sekä valvonta verrattuna muiden alojen yrityksiin, sillä yritysten toiminta ja palvelut suunnataan ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseen. (Kaarakainen 2004, 66)

Sosiaali- ja terveystalouden yrityksen toimintaa säätelevät laki yksityisten sosiaalipalveluiden valvonnasta (603/1996) sekä laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990). Edellä mainituissa laeissa määritellään yritykseen liittyvä yksityinen toiminta, toimintaedellytykset, henkilöstö vaatimukset, toiminnan luvanvaraisuus, vastuu henkilöt, valvontaviranomaiset, toimintakertomus velvoite sekä tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus. Lisäksi laeissa määritellään tarvittavat pakkokeinot ja seuraamukset. (Kaarakainen 2004, 56)

Yksityisten sosiaalipalveluiden valvontaan liittyvässä laissa sosiaalialan yksityisellä toiminnalla tarkoitetaan lasten- ja nuorten huollon ja hoidon palveluita, vammaisten- sekä kehitysvammaisten palveluita, vanhusten sekä päihdehuollon palveluita, lisäksi muita vastaavia sosiaalialan palveluita. (Kaarakainen 2004, 56)

Yksityisen terveydenhuollon laissa yksityisellä toiminnalla tarkoitetaan laboratorio- sekä radiologista toimintaa, terveyden tilan määrittämisen tutkimuksia ja toimintoja, fysioterapiaa, työterveyshuoltotoimintaa, lääkäri- sekä hammaslääkäritoimintaa sekä hierontapalveluita. Molemmissa edellä mainituissa laeissa yrityksen toimintaedellytyksiin määritellään asianmukaiset tilat ja laitteet sekä toiminnan edellyttämä henkilökunta. Sosiaali- sekä terveydenhuollon alalla henkilöstön määrän ja ammattitaidon tulee olla sama kuin kunnallisella puolella. Terveydenhuollon alalla toiminnan tulee perustua länsimaiseen lääketieteeseen sekä toiminnassa on otettava huomioon potilasturvallisuus. (Kaarakainen 2004, 56)

Laeissa määritellään yritysten luvanvaraisuus niin että terveydenhuollon alalla toimintaan tarvitaan yleensä aluehallintoviraston lupa, kuitenkin yrittäjän toimiessa itsenäisenä ammatinharjoittajana toiminta on ilmoituksenvaraista. (Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontaviraston www.sivut). Sosiaalialan toiminnassa ympärivuorokautiseen toimintaan tarvitaan aluehallintoviraston lupa, muissa tapauksissa riittää ilmoitus siihen kuntaan, jossa yritys toimii. Yrityksen toiminnasta vastaava henkilö sosiaalialan yrityksen ollessa kyseessä nimetään aloitus- ja lupamenettelyn yhteydessä. Terveystalouden yrityksessä tulee tehdä kirjallinen hakemus aluehallintovirastolle, joka hyväksyy vastuuhenkilön. (Kaarakainen 2004, 56)

Molemmissa, sekä sosiaali- että terveydenhuollon alan yrityksissä yleinen ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirastolle. Palvelujen valvonta kuuluu asianomaiselle aluehallintovirastolle ja kunnassa sosiaali- ja terveystaloudentakunnalle. Molempien alojen yritysten tulee tehdä toimintakertomus vuosittain aluehallintovirastolle. Kertomuksessa on ilmoitettava muutokset, jotka koskevat toimintoja, henkilökuntaa sekä toimintaa. Viranomaisilla on oikeus tarvittaessa saada tiedot toiminnasta sekä suorittaa tarvittavat tarkastukset. Mikäli sosiaali- ja terveystalouden yritysten palveluyksiköissä havaitaan puutteellisuuksia tai epäkohtia, aluehallintovirasto

antaa määräyksen puutteen tai epäkohdan korjaamiseksi määräajassa. Yrittäjä voidaan velvoittamaan noudattamaan määräystä sakon tai palvelutoiminnan tai sen osan keskeyttämisen uhalla. (Karakainen 2004, 56)

3.1.1 Henkilöstöön kohdistuvat koulutusvaatimukset

Sosiaalialan yrityksen henkilöstöön kohdistuu sosiaalihuoltolain asetuksen (804/1992) mukaisesti koulutusvaatimuksia. Sosiaalityöntekijän tehtävään kelpoisuusehtona on tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Sosiaalihuollon hoito-, huolenpito-, kuntoutustehtäviin soveltuu vähintään kouluasteinen sosiaali- ja terveydenhuoltoalan tai muun alan ammatillinen tutkinto. Terveystenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) mukaan terveydenalan ammattilaisina voivat toimia laillistetut, ammatinharjoittamisluvan saaneet tai nimikesuojattuna ammattihenkilönä rekisteröidyt ammattihenkilöt. (Karakainen 2004, 56)

Lähihoitaja kuuluu nimikesuojattuihin ammatteihin. Rekisteröityminen lähihoitajaksi maksaa 100 e. Fysioterapeutti on terveydenhuollon ammattihenkilöstörekisteriin kuuluva ammatti. Ammattihenkilön laillistaminen maksaa 100 e. Valvira on sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, joka ylläpitää terveydenhuollon ammattihenkilörekisteriä Terhikkiä. (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston www-sivut)

Opinnäytetyössä kehiteltävän yrityksen toimialaa ovat sekä sosiaaliala ja terveydenhuolto ala. Lähihoitajan tutkinto ei ole pakollinen kotihoitoon ja kotisairaanhoidon liittyviä palveluita tarjoavalle yrittäjälle, mutta antaa paremmat ja ammattitaitoisemmat edellytykset toimia ihmisten toimintakykyä ja hyvinvointia kohentavasti. Yrittäjällä on lähihoitajan sekä fysioterapeutin tutkinto, joten yritys voi laillisesti tarjota palveluita sosiaali- ja terveydenhuollon alalla.

3.1.2 Asiakkaan oikeudet

Sosiaali- ja terveysalan yrityksen asiakkaan asemaa ja oikeutta säädellään laeilla. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000), laki potilaan ase-

masta ja oikeuksista (785/1992) sekä potilasvahinkolaki (879/1998) ovat keskeisiä liittyen asiakkaan asemaan sekä oikeuksiin. (Kaarakainen 2004, 62)

Laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä laissa potilaan asemasta ja oikeuksista on useita yhtäläisyyksiä sisällössä. Laeissa tarkennetaan määritelmät, kuten asiakas / potilas, tarkennetaan asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet koskien muun muassa itsemääräämisoikeutta sekä tiedonsaantia. Asiakkaalla on oikeus tiedonsaantiin sekä tarkastaa häntä koskevat asiakirjat. Henkilötietoja sekä sosiaaliin tilaan ja terveydentilaan liittyviä tietoja rekisteröitäessä asiakkaalle on annettava tieto mihin ja miksi tiedot kerätään. (henkilötietolaki 523/1999, 24 §) Henkilötietolain 28 §:län mukaan henkilöllä on lisäksi oikeus tarkastaa hänestä kerätyt sekä kirjoitetut tiedot.

Laeissa määritellään myös asiakkaan / potilaan oikeus tehdä muistutus ollessaan tyytymätön hoitoonsa sosiaalihuollon tai terveydenhuollon yksikössä. Terveydenhuollon yksiköllä tulee olla nimettynä potilasasiamies. Sosiaalihuollon yksiköiden asiakkaiden apuna ongelmatilanteissa on kunnan sosiaaliasiamies, jota myös yksityisen yrityksen asiakkaat voivat lähestyä. Potilas- /sosiaaliasiamiehen tehtävänä on toimia eräänlaisena linkkinä asiakkaan ja yrittäjän välillä tarvittaessa, sekä informoida asiakasta hänen oikeuksistaan. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 782/1992, 10 §, 11 §. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, 23 §, 24 §)

Potilasvahinkolain (879/1998) mukaan sosiaali- ja terveystalouden toimintaa harjoittavalla tulee olla potilasvahinkovakuutus. Potilasvahinkovakuutus korvaa vahingot potilasvahinkolain mukaisen vastuun varalta. Potilasvahinkovakuutuksen myöntää vakuutusyhtiö, jolla on asianmukainen toimilupa Suomessa. (Kaarakainen 2004, 63)

Suomen fysioterapeuttien liittoon kuuluvalla yrittäjäjäsenellä on monia etuja yrittäjyyteen. Yrittäjän maksamaan jäsenmaksuun sisältyvät potilasvahinko-, vastuu-, ja oikeusturvavakuutukset. Liitolla on myös Suomen fysioterapeuttien yrittäjäjäsen tunnus, jota yrittäjäjäsenillä on oikeus käyttää. Halutessaan yritys saa käyttöönsä myös potilasasiamies palvelut Suomen fysioterapeuttiliiton kautta. (Suomen fysioterapialiiton www-sivut)

3.1.3 Kirjaaminen

Terveystieteiden toimintayksikön ja itsenäisesti ammattiaan harjoittavan terveydenhuollon ammattihenkilön tulee pitää jokaisesta potilaastaan jatkuvaan muotoon laadittua aikajärjestyksessä etenevää potilaskertomusta (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista, 298/2009, 9 §) Asiakas / potilasasiakirja merkinnät tulee tehdä viimeistään viiden vuorokauden kuluessa siitä, kun asiakas /potilas tilanne on ollut. Yhteenveto annetusta hoidosta sekä jatkohoito-ohjeista tulee toimittaa potilaalle sekä mahdollisesti muuhun potilaan kanssa sovittuun paikkaan, hoidon päättyttyä viipymättä, kuitenkin viiden vuorokauden kuluessa. (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista, 298/2009, 8 §)

Sosiaali- ja terveysalan henkilöstöä sitoo vaitiolovelvollisuus sekä salassapitovelvollisuus. (Henkilötietolaki, 523/1999 33 §) Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) sekä Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) antavat määräykset salassapidosta sekä ohjeistavat siihen liittyvät erityistilanteet. Terveystieteiden potilasasiakirjat sekä sosiaalihuollon asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Salassapitovelvollisuus säilyy palvelussuhteen tai tehtävän päättymisen jälkeen (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992 13 §).

Asiakkaan / potilaan perustietoja, hoitotietoja sekä yhteenvetoja hoidosta, tulee säilyttää 12 vuotta asiakkaan kuolemasta tai jos siitä ei ole tietoa 120 vuotta asiakkaan syntymästä. Välittömästi hoidon yhteydessä syntyviä merkintöjä tulee säilyttää 12 vuotta, edellyttäen että yhteenveto hoidosta on tehty. Ajan- ja hoidonvarauspäiväkirjaa, jotka sisältävät ajan- ja resurssivaraustietoja säilytetään 12 vuotta viimeisen käynnin toteutumisesta. (Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista, 298/2009, liite 298)

3.2 Yrityksen toiminnan ilmoituksenvaraisuus

Yrityksen toimimisen edellytyksenä on että yrityksellä on oltava Y-tunnus. Y-tunnuksen saa rekisteröimällä yrityksen patentti- ja rekisterihallituksen ja verohallin-

non yhteisessä asiakaspalvelussa. Sosiaali- ja terveysalan yrityksen toiminta voi olla luvanvaraista tai ilmoituksenvaraista. Terveystenhuollon ammattihenkilöllä, esimerkiksi fysioterapeutilla on oikeus toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana ilman luvan hakua. Laillistetun ammattihenkilön tulee tehdä ennen ammatinharjoittamisen aloittamista ilmoitus aluehallintovirastolle ennen toiminnan aloittamista. (laki yksityisestä terveydenhuollosta 9a §, 1549/2009)

Kotipalvelu toiminta on ilmoituksenvaraista yrittäjyyttä, toiminnan aloittaminen vaatii rekisteröinnin sekä ilmoituksen kunnan tai kaupungin sosiaalitoimistoon. Kunnan toimitilin tarkastaa täyttääkö yrityksen toiminta ilmoituksen varaiselle toiminnalle asetetut säädökset. (Porin seudun kehittämiskeskuksen [www-sivut](#)). Toiminimen perustamiseen riittää ilmoitus kaupparekisteriin. Ilmoitus tehdään lomakkeella, jonka voi tulostaa patentti- ja rekisterihallituksen sivuilta. Toiminimen rekisteröiminen maksaa 75€.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ja aluehallintovirastot pitävät yhdessä valtakunnallista tietojärjestelmää (yksityisten palvelunantajien rekisteri). Tietojärjestelmään kuuluu erillisenä osana rekisteri yksityisistä terveydenhuollon palvelujen tuottajista ja itsenäisistä ammatinharjoittajista. Itsenäiset ammatinharjoittajat on merkitty Terhikki-rekisteriin. (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston [www-sivut](#))

Opinnäytetyössä suunniteltavan yrityksen yrittäjä on Terhikki-rekisteriin merkitty lähihoitaja, sekä valmistuessaan yrittäjä rekisteröityy ammattihenkilörekisteriin myös fysioterapeutti nimikkeellä. Ammattihenkilön laillistamisesta Valvira perii 100€ maksun. (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston [www-sivut](#)).

4 YRITYKSEN PERUSTAMINEN

Yrityksen perustamiseen liittyy paljon suunnittelua ja päätöksiä. Perustana suunnitelmille on tulevan yrittäjän omat ominaisuudet, vahvuudet ja heikkoudet yrittäjänä. Tulevan yrittäjän ammatillinen koulutus, työkokemus, henkilötekijät sekä elämänti-

lanne muodostavat kokonaisuuden, jonka pohjalle uraa yrittäjänä lähdetään rakentamaan. (Raatikainen 2001, 18)

Kun tuleva yrittäjä on varmistunut omien ominaisuuksiensa sopivuudesta yrittämiseen, tulee pohtia miten yrittäjyyden aloittaa. Yritykset syntyvät eri tavoin. Uusi yrittäjä voi ostaa jo toiminassa olevan yrityksen tai perustaa täysin uuden yrityksen. Uuden yrittäjän suunnitellessa yrityksensä toimintaa ja liikeideaa on hyödyllistä käyttää apuna liiketoimintasuunnitelmaa. (Raatikainen 2001, 19)

Opinnäytetyöhön liittyvää yrittäjyyttä tarkasteltaessa vahvuuksiksi voidaan listata henkilötekijät, työkokemuksen ja koulutuksen sekä vakaan elämäntilanteen. Heikkoutena voidaan nähdä fysioterapia alan kokemuksen vähyyden. Tulevan yrityksen toimintaa rajaamalla voi vähentää kokemuksen vähyyden tuomaa riskiä yritystoiminnalle. Opinnäytetyöhön liittyvä yritystoiminta on tarkoitus aloittaa perustamalla uusi sosiaali- ja terveysalan yritys.

4.1 Yritystoiminnan suunnittelu ja liiketoimintasuunnitelman laatiminen

Liiketoimintaa suunniteltaessa sekä myöhemmin toimintaa kehiteltäessä kirjallinen liiketoimintasuunnitelma on hyvä, kattava ja selkeä työkalu yrittäjälle sekä hänen sidosryhmilleen. Liiketoimintasuunnitelman laatimiseen löytyy useita malleja ja ohjeita. Liiketoimintasuunnitelmasta tulee kuitenkin löytyä tietyt perusasiat yrityksestä. Suunnitelman kannessa tulee olla yrityksen nimi, logo ja toiminta-ajatus kuvattuna lyhyesti. Suunnitelman sisältö pitää sisällään kuvauksen yrittäjästä, liikeideasta ja yhtiömuodosta. Suunnitelmassa kartoitetaan myös markkinat ja kilpailijat. Suunnitelmassa tehdään riskianalyysi sekä erilaisia laskelmia liittyen yrityksen talouteen ja toimintaan. Liiketoimintasuunnitelma sisältää myös rahoitussuunnitelman. (Raatikainen 2001, 34). Mikäli yritys hakee ulkopuolista rahoitusta, on liiketoimintasuunnitelma hyvä keino esitellä suunniteltu liikeidea ja perustettava yritys. Useat yritystoimintojen tukijärjestelmien ylläpitäjät, kuten erilaiset kehittämiskeskukset, osaamiskeskukset sekä uusyrityskeskukset tekevät tukipäätöksensä liiketoimintasuunnitelmaan perustuen. (Tenhunen 2004, 109)

Satakunnan ammattikorkeakoulussa vapaasti valittaviin opintoihin on kuulunut yritys kiihdyttämö opintoja. Yrityskiihdyttämö opintoihin sisältyy liiketoimintasuunnitelman laatiminen. Liiketoimintasuunnitelman tekoon saa tietoa ja apua esimerkiksi Prizztech Oy:stä, internet sivuilta tai yhtiön toimipisteestä. Alkavien yritysten neuvontapalvelu Enterin toiminta on 1.1.2012 alkaen siirretty Prizztech Oy:n toimintaan. (Yrityspalvelu Enterin [www- sivut](http://www-enterin.fi))

4.2 Yritysmuodon valinta

Yritystä perustettaessa on valittava yritysmuoto. Vaihtoehtoina on toimia yksityisenä elinkeinonharjoittajana toiminimellä, perustaa avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö tai alkaa yrittäjäksi osuuskunnan jäsenenä. Yritysmuodon valintaan vaikuttavat yrittäjien lukumäärä, pääoman määrä, vastuun jakaminen sekä yrityksen tulevaisuuden näkymät sekä kehittyminen. (Opas yrityksen perustajalle 2010)

Toimiminen yksityisenä elinkeinonharjoittajana eli perustamalla toiminimi on yksinkertaisin tapa alkaa yrittäjäksi. Toiminimen haltijalle kuuluvat vastuu ja päätöksenteko yritystä koskevissa asioissa. Toiminta toiminimellä on joustavaa, mutta sitovaa. Yrittäjän työpanos on merkittävä sekä yrittäjä vastaa koko omaisuudellaan toimimensä tekemisistä. Toiminimellä työskennellessään yrittäjä ei saa palkkaa vaan voi ottaa varoja käyttöönsä ns. yksityisottoina. (Raatikainen 2001, 55)

Avointa yhtiötä perustettaessa tarvitaan vähintään kaksi yhtiömiestä. Avoimessa yhtiössä yhtiömiehet vastaavat omaisuudellaan omista sekä muiden yhtiömiesten tekemisistä, joten yhtiömuoto vaatii luottamusta sekä hyvää yhteistoimintaa yhtiömiesten välillä. Avoimen yhtiön perustamisessa ei varsinaista rahapanosta vaadita, vaan yhtiömiesten työpanos riittää perustamiseen. Yhtiön toiminnan kannalta kuitenkin yhteinen tai oma pääoma on välttämätöntä. Yhtiömiehet voivat saada palkkaa yhtiöltä tai voivat nostaa varoja yksityisottoina. Yhtiön toiminnasta on tiedotettava jokaiselle yhtiömiehelle, sekä kirjanpito on huolehdittava kuukausittain. Avoimessa yhtiössä on oltava nimettynä tilintarkastajat. (Raatikainen 2001, 56)

Kommandiittiyhtiössä toimii kahdenlaisia yhtiömiehiä. Yhtiössä tulee olla vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies sekä vähintään yksi äänetön yhtiömies. Vastuunalainen yhtiömies vastaa yhtiöstä koko omaisuudellaan sekä on oikeutettu edustamaan ja hoitamaan yhtiön asioita. Vastuunalainen yhtiömies voi nostaa varoja yksityisottoina tai saada palkkaa yritykseltä. Äänetön yhtiömies vastaa yritystoiminnasta ainoastaan sijoittamallaan pääomalla. Äänetön yhtiömies saa korkoa sijoitukselleen yhtiösopimuksen mukaan, mikäli yrityksen toiminta on voitollista. Yhtiön toiminnasta tiedotus, kirjanpito sekä nimetyt tilintarkastajat kuuluvat myös kommandiittiyhtiön toimintaan. (Raatikainen 2001, 56)

Osakeyhtiö on monimutkaisempi yhtiömuoto kuin edellä esiteltyt. Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi henkilö, yritys, säätiö, valtio tai kunta. Osakeyhtiöitä on yksityisiä sekä julkisia. Yksityisen osakeyhtiön vähimmäispääoma on 2500 e sekä julkisen osakeyhtiön vähimmäispääoma on 80000e. Osakkeen omistajien vastuu rajoittuu yritykseen sijoitettuun pääomaan. Osakeyhtiössä korkeinta päätäntävaltaa käyttää yhtiökokous, joka kokoontuu vähintään kerran vuodessa. Kokouksissa päätökset tehdään enemmistöperiaatteella, yleensä kukin osake vastaa yhtä ääntä. Osakeyhtiö voi maksaa osakkailleen luontaisetuja ja palkkaa. (Tenhunen 2004, 90)

Osuuskunta on yhteisö, jonka jäsenmäärää ja osuuspääomaa ei ole erikseen laissa määrätty. Perustajia on kuitenkin oltava vähintään kolme. Toiminnassa tarkoituksena on tukea jäsenten elinkeinoa harjoittamalla taloudellista toimintaa siten, että jäsenomistajat osallistuvat toimintaan ja käyttävät osuuskunnan palveluja hyväkseen. Yrittäminen osuuskunnassa on turvallisempaa kuin yksin, sekä tarjoaa yrittäjälle sosiaalisen turvaverkon. Päätäntävalta osuuskunnassa on jäsenillä, jäsen ja ääni periaatteella. Yleensä jäsenet vastaavat vaan sijoittamallaan pääomalla osuuskunnan toiminnasta, ellei osuuskunnan omissa säännöissä ole toisin sovittu. (Opas yrityksen perustajalle 2010)

Opinnäytetyöhön liittyvän yrityksen yhtiömuoto tulee olemaan toiminimi eli yrittäjä toimii yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Toiminimellä toimiminen sopii tilanteeseen, koska tarkoituksena on työllistää ainoastaan yrittäjä. Toiminimellä toiminta on joustavaa eikä vaadi suuria investointeja. Itsenäiset ammatinharjoittajat, jotka ovat terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen rekisteriin merkittyjä, eivät tarvitse toimi-

nimellä työskennellessään aluehallintoviraston lupaa toiminnalleen. Muissa yhtiömuodoissa lupa tarvitaan. (Tenhunen 2004, 87)

4.2.1 Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus

Yrittäjän yritystoiminnastaan saamat tulot jaetaan verotuksessa pääomatuloon ja ansiotuloon. Pääomatulojen vero on 28% riippumatta tulojen määrästä. Ansiotulojen veroprosentti nousee tulojen kasvaessa, eli ansiotulojen verotus on progressiivinen. Yritysmuotojen välillä on verotuksessa eroja. Toiminimen verotuksessa veronalainen tulos vähennettynä tulon hankkimisesta aiheutuneilla menoilla jaetaan yrittäjän henkilökohtaiseksi pääoma- ja ansiotuloksi elinkeinotoimintaan kuuluvan nettovarallisuuden perusteella. Pääomatuloa on 20%:a nettovarallisuudesta, ylimenevä osa on ansiotuloa. Halutessaan yrittäjä voi laskea pääomatulo - osuuden 10%:iin tai 0%:iin nettovarallisuudesta. (Opas yrityksen perustajalle 2010)

Nettovarallisuus toiminimelle saadaan laskettua vähentämällä yrityksen veronalaisista varoista vähennyskelpoiset velat. Toiminimen ensimmäisenä verovuotena pääomatulo lasketaan elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta. Yrittäjän yksityistalouteen kuuluvia varoja ja velkoja, sekä käyttötilejä ja lähdeverollisia tilejä ei oteta huomioon nettovarallisuutta laskiessa. (yrittäjien www-sivut)

Toiminimi yrityksessä voivat puoliset työskennellä yhdessä toisen ollessa yrittäjä. Ansiotulo-osuus jaetaan puolisoiden kesken työpanosten mukaan. Pääomatulo-osuus määritellään elinkeinotoiminnan piiriin kuuluvan omaisuuden osuuksien mukaan. Ellei omaisuuden omistamisen osuuksista anneta selvitystä, jaetaan pääomatulo-osuus puoliksi puolisoiden kesken. (yrittäjien www-sivut)

Elinkeinonharjoittaja matkakorvaukset voidaan huomioida verotuksesta kahdella tavalla. Yrittäjä voi vähentää matkan aiheuttamat kulun lisäykset todellisten kulujen mukaan yrityksen kirjanpidossa. Mikäli yrittäjän todelliset kulut ovat pienemmät kuin palkansaajan päiväraha ja kilometrikorvaus, yrittäjä voi tehdä lisävähennyksen verotukseen, joka nostaa yrittäjän korvaukset samalle tasolle kuin palkansaajalle maksettavat kilometrikorvaukset. Toinen tapa hoitaa yrittäjän matkakulut on toimia

niin, ettei elinkeinotoiminnan tulosta rasi- teta matkakulu korvauksilla lainkaan. Täl- löin elinkeinonharjoittaja tekee lisävähennysvaatimuksen veroilmoituksella. Lisävähennys on samansuuruinen kuin palkansaajan päiväraha eli 36 euroa, kilometrikor- vaus on 0,45 euroa / kilometri. Yrittäjän on mahdollista huomioida auton kulut vero- tuksessa, jos auton pääasiallinen käyttö on elinkeinotoiminnassa. Käyttö katsotaan pääasialliseksi, kun yli puolet ajosta on elinkeinotoiminnan ajoa. Auton kulujen huomioiminen kirjanpidossa rasittaa elinkeinotoiminnan tulosta. Veroilmoituslo- makkeella yksityisajojen osuus otetaan pois yrityksen kuluista. Yksityisajoksi katso- taan myös kodin ja työpaikan väliset matkat. Ajopäiväkirjan pitäminen on helpoin ja luotettavin tapa näyttää yksityisajojen osuus auton käytössä. (yrittäjien www-sivut)

Toiminimenharjoittaja voi ilman veroseuraamuksia siirtää yrityksestä varoja itsel- leen, koska toiminimen verotus suoritetaan vuositasolla syntyneen tuloksen mukaan. Elinkeinotoiminnan ollessa tappiollista voidaan tappiot vähentää yrityksen tulosta seuraavan 10 vuoden aikana. (Porin seudun kehittämiskeskuksen www-sivut.)

4.2.2 Yksityisen elinkeinoharjoittajan palkanmaksu

Elinkeinonharjoittaja ei voi maksaa palkkaa itselleen, puolisolleen eikä alle 14- vuotiaalle lapselleen, vaan tulo luetaan aina yrittäjän tai puolisoitten ansio- ja pää- omatuloksi. Puolisolle sekä alle 14-vuotiaalle lapselle yrittäjä ei voi tarjota luon- toisetu- ja, kuten asunto, ruoka, auto tai puhelin- etua. (yrittäjien www-sivut) Yrittäjä voi ottaa liikkeestään yksityisottona rahaa, josta yrittäjä maksaa veron. Toiminimen nettotulo verotetaan yrittäjän tulona. (Tenhunen 2004, 88) Mikäli toiminimen toimin- ta on osa-aikaista, liiketoiminnan tulos lasketaan yhteen yrittäjän päätoimisesta työ- suhteesta saadun palkkatulon kanssa.

4.3 Rahoitussuunnitelma / starttiraha

Rahoitussuunnitelma sisältyy liiketoimintasuunnitelmaan. Rahoitussuunnitelmassa tulee kartoittaa yrityksen perustamiseen sekä toimintaan liittyvä pääoman tarve. Al- kavan yrityksen on pääoman tarvetta arvioitaessa varauduttava 2-3 kuukauden palk- ka-, vuokra-, välinekuluihin sekä muita kustannuksia vastaavaan summaan. Rahoi-

tussuunnitelman avulla yrittäjä voi kattavasti huomioida toimintaan liittyvät kustannukset, kuten laitteet, internet-, puhelinkulut, markkinointi ja esimerkiksi vakuutusmaksut yms. (Raatikainen 2001, 95)

Alkavan yrityksen rahoitus muodostuu yrittäjän omasta rahoituksesta, avustuksista ja lainoista. Yrityksen ollessa toiminnassa, tulorahoituksen merkitys yrityksen toiminnan rahoittamisessa korostuu. Tulorahoituksella tarkoitetaan rahoitusta, joka muodostuu kun myyntituloista vähennetään vastaavat menot kuten ostomenot. (Prizztech Oy:n www-sivut)

Yrittäjän on mahdollista hakea starttirahaa yrityksen toimintaan. Starttirahaa voi hakea päätoimisen yrittäjyyden aloittava henkilö, joka ei saa samanaikaisesti muita avustuksia tai etuisuuksia. Starttirahan saamiseksi edellytetään yritystoimintaan liittyvää koulutusta tai kokemusta tai yrittäjäkurssin suorittamista. Starttirahaa ei myönnetä, mikäli yritystoiminta aloitetaan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty. Starttiraha hakemus toimitetaan oman alueen työ- ja elinkeinotoimistoon. Starttirahalla turvataan yrittäjän toimeentulo sinä aikana, jonka yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen arvioidaan kestävän, kuitenkin enintään 18 kuukauden ajan. (Työ- ja elinkeinotoimiston www-sivut) Starttiraha koostuu perusosasta ja harkinnanvaraisesta lisäosasta. Starttiraha on 540 – 850 e / kk, keskimäärin 600 euroa / kk. (Prizztech Oy:n www-sivut)

Opinnäytetyössä suunniteltavan yrityksen rahoitus koostuu suurimmaksi osaksi omasta rahoituksesta sekä starttirahasta. Yrityksellä ei ole toimitiloja, joten vuokrakuluja ei ole. Rahoituksen suurimman tarpeen luo yrittäjän palkanmaksu sekä juoksevat kulut, kuten puhelin, polttoaine, yms. Varsinkin yritystoiminnan alussa markkinointi kuluihin sekä yrityksen aloittamiseen liittyviin lupamaksuihin on varauduttava.

4.4 Hinnoittelu sekä arvonlisävero

Hinnoittelu vaikuttaa asiakkaiden ostopäätöksiin. Jos tuotteen hinta on asiakkaan mielestä liian korkea tai matala, se voi riittää ostosta luopumisen syyksi. Yrityksen

palveluiden hinnoitteluun vaikuttavat katetavoite, asiakasmäärät sekä yrittäjän tekemät työtunnit. (Isoviita, Lahtinen 2007, 97)

Arvonlisävero on välillinen kulutusvero, joka kohdistuu lähes kaikkeen tavaroiden ja palveluiden myyntiin. Terveys- ja sairaushoito, fysioterapia sekä hoivapalvelu, jonka suorittaa valviran rekisterissä oleva terveystalon ammattilainen ovat alv-veron ulkopuolella. Arvonlisäverovelvolliseksi tulee ilmoittautua, jos kyseisen toiminnan liikevaihto tilikaudessa ylittää 8 500 euroa. (Porin seudun kehittämiskeskuksen www-sivut)

Fysioterapia yritysten palveluiden hinnat vaihtelevat annetun hoidon sekä ajan mukaan. Esimerkiksi 45minuutin hieronnan hinnat vaihtelivat keskimäärin 27 e ja 46 e välillä. Fysioterapia yrityksen 45 minuutin terapian hinnat vaihtelivat keskimäärin 37 e ja 46 e. (Suomen yritysten www-sivut)

4.5 Markkinointi

Fysioterapiayrityksen asiakkaan tulee kokea terapian olevan asiakaslähtöistä sekä yksilöllistä. Tutkimuksen mukaan asiakas yleensä kertoo saamastaan hyvästä palvelusta keskimäärin kolmelle muulle henkilölle, kun taas saamastaan huonosta palvelusta asiakas kertoo keskimäärin 11 henkilölle. Taitavinkaan mainoskampanja ei pelasta yritystä mikäli asiakkaat eivät ole palveluihin tyytyväisiä. (Isoviita, Lahtinen 2007, 2)

Markkinointi on tärkeässä roolissa yrityksen kannattavuutta rakennettaessa. Markkinointiin voidaan katsoa sisältyväksi asiakaspalvelu, yrityksen tai tuotteen maine, suositukset, tehokas mainonta sekä taitava myyntityö. Asiakas on markkinoinnin sekä yrityksen toiminnan keskipiste. Asiakassuhdemarkkinoinnin lähtökohtana on asiakaslähtöisyys, jonka mukaan yritys kehittää, tuottaa ja markkinoi asiakkaiden tarpeita vastaavia tuotteita (Isoviita, Lahtinen 2007, 8). Asiakassuhdemarkkinoinnin tavoitteet vaihtelevat asiakassuhteen eri vaiheissa. Asiakassuhteen luomisvaiheessa eli asiakkaiden hankintavaiheessa on yrityksen ja tuotteiden tunnettavuuden parantaminen tavoitteena. Keinoina voivat olla esimerkiksi hyvän ja erottuvan logon kehittäminen

yrittäjälle, mainokset mediassa sekä suorat yhteydenotot mahdollisiin asiakasryhmiin. Seuraavassa vaiheessa eli palvelu- ja myyntivaiheessa on yhtenä tärkeimpänä markkinointikeinona asiakaspalvelu, asiakastyytyväisyys. Kolmantena vaiheena on asiakassuhteen kehittämisvaihe, jossa pyritään luomaan asiakasuskollisuutta, jota kautta syntyvät kannattavat ja pysyvät asiakassuhteet. Asiakassuhteen kehittämisvaiheessa on tärkeitä satsata asiakaspalveluun ja kehittää erilaisia kanta-asiakasetuja. Kaikkiin edellä mainittuihin vaiheisiin sisältyy tärkeänä tekijänä yrittäjän sekä henkilökunnan motivaatio, ammattitaito sekä sitoutuneisuus. (Isoviita, Lahtinen 2007, 8).

Yrityksen kannattavuus perustuu palvelun kysyntään ja asiakassuhteiden perusteella syntyviin tuloihin. Asiakassuhteiden syntymiseen yrittäjä pyrkii vaikuttamaan markkinoinnilla. Sosiaali- ja terveysalan yritysten markkinointi vaihtelee johtuen eri asiakasryhmistä. Sosiaalialan yritysten asiakkaina ovat usein kunnat ja kaupungit, jolloin ostopäätökseen yrittäjä vaikuttaa kilpailutustilanteessa markkinoimalla yrityksensä muita kilpailijoita paremmin. Laki julkisista hankinnoista (23.12.1994/1505) määrää kunnat ja kaupungit kilpailuttamaan hankintansa ennalta sovituksi määräajaksi, esimerkiksi kolmevuotiskaudeksi. Usein kuntien ja kaupunkien palveluiden tarjoajien kilpailuttamisessa merkittävin valintakriteeri on palvelun tuottajan ilmoittama hinta. Mikäli kunnalla tai kaupungilla on palveluseteli järjestelmä käytössä, on yrityksen markkinoinnilla enemmän merkitystä. Palvelusetelijärjestelmässä kunta kilpailuttaa yritykset ja valitsee palveluntuottajat, joista kuntalaiset palveluseteleillään voivat palkata haluamansa yrittäjän palveluineen. Palveluseteli järjestelmässä toimiakseen yrittäjän tulee kuulua enakkoperintä rekisteriin, sekä hänellä tulee olla kunnan tai kaupungin kanssa tehty palveluseteli sopimus. (Tenhunen 2004, 45)

Opinnäytetyö yrityksen markkinointi perustuu jo luotuihin asiakas- ja potilassuhteisiin yrittäjän aiemmin työskennellessä sosiaali- ja terveysalalla, hyvään maineeseen, asiakaspalveluun sekä tehokkaaseen mainontaan sekä taitavaan myyntityöhön. Yrityksen toiminnan alkuun tulee tehokkaasti tiedottaa mahdollisille asiakkaille toiminnan aloittamisesta. Tiedottaminen tapahtuu ilmoituksella alueellisessa paikallislehdessä sekä yhteydenotolla eri yhdistyksiin ja seuroihin. Lisäksi toiminnasta ja palveluista tiedotetaan suoraan asiakkaille jaettavilla mainoksilla. Toiminnan alkaessa pidetään infotilaisuus yrityksen palveluista sekä esitellään yrityksen toimintaideaa. Yri-

tyksen toiminta tapahtuu enimmäkseen asiakkaiden kotona, joten infotilaisuus järjestetään kaupungin tai yksityisissä tiloissa.

Seuraavassa vaiheessa eli palvelujen myyntivaiheessa on asiakastyytyväisyys tärkeässä osassa. Toiminnassa pyritään asiakaslähtöisyyteen suunnittelemalla hoitoa ja palvelua yhdessä asiakkaan kanssa. Suunniteltaessa toimintaa tulee ajankäyttö suunnitella väljästi, jotta kiireettömyys asiakaskontakteissa toteutuisi. Yrittäjän on hyvä sisällyttää työpäiväänsä puhelinaika, jolloin puhelimitse hoidettavat asiat hoituvat ilman häiriötä hoitotilanteessa.

Kolmantena vaiheena on asiakassuhteen kehittämisvaihe, jonka avulla pyritään säilyttämään jo saavutetut asiakkaat. Asiakaspalvelun tulee säilyä laadukkaana sekä syventyä asiakassuhteen jatkuessa. Asiakassuhteen syventyminen voi näkyä esimerkiksi erilaisten uusien toimintojen tarjoamisessa asiakkaan toimintakyvyn mahdollisesti muuttuessa. Yrittäjä voi toimia eräänlaisena linkkinä asiakkaan ja muun yhteiskunnan välillä ja toimittaa asiakkaalle informaatiota erilaisista toiminnoista, palveluista ja tapahtumista. Asiakassuhdetta voi kehittää tarjoamalla esimerkiksi erilaisia kanta-asiakas etuja.

5 SUUNNITELTAVAN YRITYKSEN PALVELUTARJONTA JA ASIAKASKUNTA

5.1 Palvelutarjonta

Yrityksen tavoitteena on tarjota kuntouttavaa toimintaa eri-ikäisille ja eri toimintakyvyn omaaville ihmisille kotiin sekä ryhmille erilaisia liikunta mahdollisuuksia. Yritys tarjoaa myös pehmytkudos käsittelyä. Yrityksen alku vaiheessa toiminta on laaja-alaista ja se muokkaantuu kysynnän mukaan. Ensisijainen palvelutarjonta suuntautuu kotona asuville. Palvelun avulla pyritään ylläpitämään sekä kehittämään kotona asuvien toimintakykyä.

5.2 Kuntouttava kotipalvelu

Ikääntyvien lukumäärän kasvu sekä laitospaikkojen vähentäminen luovat paineita kotipalvelun kehittämiseen. Kotipalvelun palvelujen tuottamisessa on tärkeää keskittyä ylläpitämään sekä kehittämään kotona asuvan palvelun tarvitsijan toimintakykyä ja omatoimisuutta. (Huittisten kaupungin www-sivut). Kaupungin tekemistä laskelmista selviää vuosittaisten terveydenhuollon kustannuksien jäävän puolet pienemmiksi nykyisestä kotihoitoa lisäämällä sekä yksityisiä palveluntuottajia hyödyntämällä. Tällä hetkellä Huittisissa vanhustenhuollon kustannukset kasvavat vuosittain 200 000 eurolla, kotihoidon kehittämisen myötä kustannukset nousisivat noin 100 000 eurolla vuosittain. (Langenoja, 2012).

Kotipalvelu toiminnan on oltava kuntouttavaa. Toiminnassa on vältettävä avuttomaksi auttamista vaan asiakasta on tuettava toimintaan. Kotona asuvien hyvinvointia sekä toimintakykyä ylläpitävään toimintaan voidaan katsoa kuuluvaksi kaatumistapa-turmiin liittyvien tekijöiden tunnistaminen sekä niihin vaikuttaminen asiakkaan ohjauksessa päivittäin. Erilaiset liikuntaharjoittelut ovat tärkein kotona asuvien kaatumisten ehkäisykeino. Liikunnan avulla pyritään vaikuttamaan lihasvoimaan, lihaskestävyyteen, nivelliikkuvuuteen sekä tasapainoon. Monet arjessa tapahtuvat toiminnot ovat liian haastavia esimerkiksi iäkkäälle kotona asuvalle turvallisesti toteuttaa. Saa-dessaan ohjausta ja apua suoritukseen, arjen toiminnot antavat sopivasti haastetta ja harjoitusta esimerkiksi tasapainolle ja nivelliikkuvuudelle. (Pajala 2012, 22-24)

Kuntouttavalla työotteella toimiessa asiakkaan omat voimavarat huomioiden pyritään takaamaan asiakkaan toimintakyvyn säilyminen tai jopa toimintakyvyn kohentuminen. ICF:n määritelmän mukaan toimintakyky (functioning) on käsite, joka kattaa ruumiin / kehon toiminnot ja rakenteet sekä toiminnan ja osallistumisen. Sillä tarkoi-tetaan yksilön terveydentilan ja yksilön elämänpiirin tilannetekijöiden (ympäristö- ja yksilötekijöiden) välisen vuorovaikutuksen myönteisiä piirteitä (Mansikkamäki (toim.) 2003, 73).

5.3 Manuaaliset terapiamenetelmät

Yritys tarjoaa pehmytkudoskäsittelyä. Pehmytkudos käsittelyllä tarkoitetaan erilaisia hierontaa otteita, lihasvenytyksiä sekä mobilisoivaa hierontaa. Pehmytkudos käsittelyllä voidaan lievittää lihaskireyksiä sekä helpottaa kireyksien aiheuttamia eriasteisia haittoja ihmisen toimintakyvylle. Pehmytkudoskäsittely vilkastuttaa laskimoverenkiertoa sekä pintaverenkiertoa. Erilaisilla pehmytkudoskäsittelyillä sekä venytyksillä voidaan myös ennaltaehkäistä tuki- ja liikuntaelimistön ongelmia. (Lumio, Saari 2009, 87) Rekisteröitymällä kansaneläkelaitoksen palveluntuottajaksi yritys saa oikeuden tuottaa kuntoutuspalveluita lääkärin läheteellä kuntoutusta hakeville asiakkaille.

5.4 Asiakaskunta

Yrityksen tavoitteena on muodostaa asiakaskunta yksityisistä palvelunostajista, seuroista, yhdistyksistä ja yrityksistä sekä kaupungin palveluseteliasiakkaista hakeutumalla palveluntuottajarekisteriin.

Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla on kehittynyt vuosien mittaan. Asiakas pyritään kohtaamaan aktiivisena toimijana omassa elämässään eikä passiivisena palvelun vastaanottajana. (Laitinen & Pohjola (toim) 2010, 27) Asiakaskunnan muodostamisessa suurena apuna on yrittäjän aikaisempi näkyvyys sosiaali- ja terveysalalla. Yrittäjän maineen ja toiminnan ollessa hyvää jo aikaisemmin esimerkiksi kunnan työntekijänä siirtyy tämä ominaisuus suoraan hänen yritystoimintansa maineeksi. (Martikainen 2009, 96).

Tavoitteena yrityksellä on muodostaa asiakaskunta Huittisten sekä sen lähialueiden palveluiden tarvitsijoista. Useiden vuosien työskentely Huittisten kaupungin alaisuudessa terveysalalla luo hyvät lähtökohdat onnistuneeseen yhteistyöhön asiakkaiden sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

5.4.1 Yksityiset palveluiden ostajat asiakkaana

Väestöennusteen mukaan ikäihmisten määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessa. (Satakunnan maakuntaa kuvaavan julkisen tietopankin [www-sivut](#)) Samaan aikaan ikäihmisten kotona asumista pyritään tukemaan toimintakyvyn heiketessä. Hakeutumalla palveluntuottaja rekisteriin yritys pääsee kilpailemaan palveluseteli asiakkaista muiden palveluntuottajien kanssa. Huittisten kaupungissa on tällä hetkellä seitsemän rekisteröityä palvelun tuottajaa (Huittisten kaupungin [www-sivut](#)). Opinnäytetyöyrityksellä vahvuutena on vahva ammattitaito, sekä monipuoliset kontaktit kunnalliseen terveydenhuollon henkilökuntaan sekä asiakaskuntaan.

5.4.2 Palvelut seuroille, yhdistyksille ja yrityksille

Yrityksen tarjoamat palvelut seuroille ja yhdistyksille muodostuvat suurilta osin palvelun ostajan luonteesta ja tarpeesta. Huittisissa toimii useita seuroja ja yhdistyksiä, joille voi tarjota ohjattua liikuntaa eri ympäristöissä. Esimerkiksi Huittisten AVH aivoverenkiertohäiriökerho sekä Huittisten diabetesyhdistys ovat vireitä, toimivia yhdistyksiä, joille palveluita voi suunnata.

Yrityksille opinnäytetyöyritys tarjoaa pehmytkudoskäsitteily paketteja, joilla palvelun ostava yritys voi edesauttaa henkilöstönsä hyvinvointia ja työssä jaksamista. Lisäksi henkilöstön hyvinvointia ja toimintakykyä lisäävä liikuntaohjaus kuuluu yrityksille tarjottaviin palveluihin.

5.4.3 Kaupunki yhteistyökumppanina

Kunnissa on vahvistunut halu monipuolistaa palvelutuotantoa lisäämättä hallintokuntien velvollisuuksia. Palveluhankintojen edellytykset ovat parantuneet, kun yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajia on tullut lisää markkinoille ja heidän tarjontansa on kehittynyt ja monipuolistunut. (Martikainen 2009, 73)

Huittisten kaupunki on hyväksynyt vuonna 2002-2012 vanhustenhuollon strategian ja kehittämisohjelman. Väestöennusteen mukaan ikäihmisten (75 vuotta täyttäneet)

määrä kasvaa nykyisestä noin 900:sta noin 1.500:een vuonna 2030. Vuonna 2030 arvioidaan noin joka kolmannen huittislaisen olevan vanhuuseläkkeellä. Ikääntyvien lukumäärän kasvun ohella laitospaikkojen vähentäminen tuo muutos- sekä kehittämispaineita kohdistuen avopalveluiden laatuun, saatavuuteen sekä monipuolisuuteen. Vanhustenhuolto on eräs kaupungin toimintojen painopiste tulevina vuosina ja vuosikymmeninä. Palveluiden määrän sekä palveluiden tuottamistapa saattaa muuttua. Yksityisen sektorin osuus palveluiden tuottamisessa tulee lisääntymään. Kunnan järjestämät palvelut tulevat tulevaisuudessakin muodostavat palveluiden rungon, jota yksityinen sektori palvelutuotannollaan täydentää. Kaikessa palvelutuotannossa on keskeistä se, että palvelut ovat laadukkaita ja niitä on hyvin asiakkaiden saatavissa. Kaupunkilaisille tarjottavien palveluiden suunnittelussa pyritään siihen, että kotona asuminen monipuolisten palveluiden turvin on mahdollista ja mielekästä. (Huittisten kaupungin www-sivut)

Porin seudun Palvelusetelihanke pilotoi Karhukunnissa palvelusetelimallia vuosina 2004-2006. Tavoitteena oli lisätä valinnanmahdollisuuksia ja tarjota kuntalaisille laadukkaita palveluja entistä joustavammin. Kunnille suunniteltiin yhteiset palveluseteliin liittyvät sopimusmallit ja valinta- ja seurantakriteerit. Karhukunnista Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Noormarkku, Pori, Ulvila, ja Vampula jatkavat palvelusetelitoimintaa. Palvelusetelitoimintaa hallinnoi Harjavallan kaupungin perusturva. (Harjavallan kaupungin www-sivut)

Yrittäjän tulee hakeutua palvelutuottaja rekisteriin, jota ylläpitää Harjavallan kaupunki. Palveluntuottajalla rekisteriin kuuluessaan tulee olla vastuuvakuutus, sekä tuottajan tulee osallistua palvelusetelijärjestelmän perehdytykseen ja antaa vaitiololupaus. Palvelusetelijärjestelmään kuulumisen tuottaa yrittäjälle luottamuspääomaa, osaamista sekä uusia asiakkaita. Palvelusetelihakkeeseen osallistuminen tekee yrityksestä edelläkävijän ja näyttää yrityksen kehityshalun. Palvelusetelihakkeen aikana yrityksen tunnettavuus kasvaa. Yritys voi saada uusia asiakkaita uusista kunnista. (Harjavallan kaupungin www-sivut)

Opinnäytetyö yrityksen yrittäjä hakeutuu palvelutuottaja rekisteriin. Yrityksen tarjoamat palvelut sisältävät kotihoitoa sekä omaishoidon tuki- ja sijaispalvelua. Palve-

lusetelijärjestelmän ulkopuolisena toimintana kotihoidon asiakkaille on tarjolla pehmytkudos käsittelyä sekä esim. parafiinihoitoja.

6 OMAN AMMATTITAITON JA YRITYSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Työskenneltäessä sosiaali- ja terveysalan yrittäjänä tulee yrittäjän tunnistaa omaan ammattitaitoonsa sekä yritystoimintaansa kohdistuvat vaatimukset. Asiakkaat ja heidän mukanaan tulevat mahdolliset haasteet on kohdattava rehellisesti. Työn luonne vaatii yrittäjältä ehdotonta salassapitovelvollisuutta, joten tarvittaessa yrittäjän on hyvä miettiä työn ohjauksen tarpeellisuutta. Työn ohjauksen avulla yrittäjä voi kehittyä työssään sekä kasvattaa työ hyvinvointiaan. Yrittäjän on mahdollista liittyä jäseneksi erilaisiin yrittäjien omiin yhdistyksiin, jotka tarjoavat jäsenilleen koulutusta sekä esimerkiksi työnohjausta. Yhdistyksiä on alueittain sekä aloittain tarjolla lukuisia.

Osa sosiaali- ja terveysalaan kuuluvista työtehtävistä, kuten ihmisen kohtaaminen pysyvät muuttumattomina, mutta esimerkiksi erilaiset lääkitykset, hoitomuodot tai esimerkiksi muuttuvat lainsäädännöt voivat antaa syytä lisäkoulutuksiin sekä ammattitaidon päivityksiin. Yrittäjän on oltava rehellinen tarkastellessaan omaa ammattitaitoaan sekä yleistä jaksamista työssään. Yrittäjän on hyvä tarkastella jaksamistaan säännöllisin väliajoin ja tunnistaa mahdollisen työuupumuksen merkit. Yrittäjän tulee määritellä itselleen työajat, joiden sisällä työasiat tulee hoitaa. Yrityksen rahapolitiikkaa suunniteltaessa tulee myös yrittäjän lomajaksot huomioida etukäteen.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön aiheen valinta lähti omasta kiinnostuksestani yrittäjyyteen. Aikaisempi ammattikoulutukseni sekä työkokemukseni yhdistettynä uuteen fysioterapeutin koulutukseeni luovat yhdessä hyvän tieto- ja kokemuspohjan toteuttaa jo pitkään mielessäni ollutta toiminta ajatusta ihmisten kotihoidosta.

Aiemmin työskennellessäni sijaisena kotisairaanhoidossa sekä myöhemmin työsuhteessa terveyskeskuksen vuodeosastolla kiinnitin työssäni huomiota potilaiden ja asiakkaiden passiivisuuteen suhteessa toimijana olemiseen. Asiakkaan aktiivisuutta vähensi myös ammattihenkilökunnan kokema kiire työssään, jolloin asiakkaan omia voimavaroja hyödyntävä avustus jäi puutteelliseksi. Arjessa on helpompaa ja nopeampaa hoitajan esimerkiksi asetella pyykki kuivumaan, kuin vaihtoehtona voisi olla asiakkaan omatoimisuuden tukeminen toimintoa avustaen. Esimerkiksi pyykin kuivumaan laitto, kuten myös monet muut asumiseen ja elämiseen liittyvät toimet tarjoavat hyvää harjoitetta vaatien muun muassa asennon hallintaa, kurottelua, painon siirtoa sekä nivelliikkuvuutta.

Asiakasta avustava kuntouttava hoitotyö voi viedä ajallisesti enemmän aikaa, tarjoten kuitenkin asiakkaalle kiireettömämmän kontaktin toiseen ihmiseen sekä mielihyvää onnistumisen kokemuksen kautta. Kuntouttavaa kotihoitoa tarjoavan yrityksen onkin tärkeää perustella toimintansa maksaville tahoille, kuten asiakkaille sekä esimerkiksi kaupunkien palveluiden hankinnasta päättävälle henkilölle. Yritys ei välttämättä hoida samassa ajassa asiakkaita kuin perinteisemmin toimivat yritykset, mutta asiakkaan kohtaaminen sekä toimintakyvyn tukeminen avustamalla ovat merkittäviä tekijöitä tarkasteltaessa asiakastyytyvää kuntoutumista sekä toimintakyvyn ylläpitämistä. Sosiaali- ja terveysalalla toimiessani tunsin usein kiireen häiritsevän työtäni sekä kuntouttavan työotteen toteuttamista. Fysioterapeutin opinnoissani vahvistui käsitykseni toiminnallisesta kuntoutuksesta, jota on perusteltua ja mahdollista toteuttaa päivittäin asiakkaiden arjessa.

Opinnäytetyöni on toiminnallinen kehittämistyö, jonka tuloksena on tietopaketti yrittäjyydestä sekä alustavasti suunniteltu uuden yrityksen perustamis- ja toimintasuunnitelma. Toiminnallisen opinnäytetyöni lähtökohtana oli tarve lähteä kehittää kotihoitoa kuntouttavampaan suuntaan, fysioterapeutin ammattitaitoa toiminnassaan hyödyntäväksi.

Opinnäytetyössä yrityksen toimintaa on kehitelty kartoittamalla asiakaskuntaa sekä suunnittelemalla yrityksen tarjoamia palveluita. Suunniteltavan yrityksen toimintaa on kuvattu melko väljästi, koska toiminta muokkaantuu kysynnän ja tilanteen mukaan.

Opinnäytetyön tavoitteena oli koota yrittäjyyteen liittyvät perustiedot kirjalliseen raporttiin. Yrittäjyydestä on saatavilla paljon tietoa, ja opinnäytetyötä kirjoittaessani työ tuntuikin välillä merkityksettömältä, koska tietoa oli olemassa jo niin paljon, ja niin helposti saatavilla. Yrityksen perustamiseen, verotukseen sekä toimintaan liittyviin lakeihin perehtyminen oli haastavaa. Lisäksi koin vaikeaksi opinnäytetyötä tehdessäni aiheen rajaamisen. Rajaamista vaikeutti sosiaali- ja terveysalan kentän laajuus, sekä suunniteltavaan yritykseen liittyvät avoimet kysymykset. Työssäni keskityin sosiaali- ja terveysalan yrittäjyyteen liittyvän perustiedon keräämiseen. Yrittäjyyteen liittyy paljon muuttuvaa tietoa, kuten lainsäädäntö sekä yhteiskuntaan vaikuttavat yleiset suhdanteet. Yrittäjyyttä mietittäessä tulee myös hakea tietoa sekä yhteistyö tahoja tulevan yrityksen toiminta-alueen kunnista ja kaupungeista. Valmis opinnäytetyö tarjoaa perustiedot yrityksen perustamisesta sekä sisältää hahmotelman kuvitteellisen kuntouttavaa kotihoitoa tarjoavan fysioterapian yrityksen perustamisesta ja toiminnasta.

Juuri valmistuvana fysioterapeuttina työllistyminen uuteen ammattiin ei ole itsestään selvää, joten opinnäyte työni tarjoaa myös mahdollisuuden työllistymiseen opintojen loppuessa. Työtilanteeni muuttuminen kuitenkin vaikeutti opinnäytetyöhön keskittymistä. Sain omalta kotipaikkakunnaltani fysioterapeutin töitä, joten oman yrityksen perustaminen ei tuntunut enää itselleni ajankohtaiselta.

Opinnäytetyöni aihe on ajankohtainen nyt ja tulevaisuudessa. Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyys on eniten kasvussa oleva ala Satakunnassa. 1995-2010 vuosina toimipaik-

kojen lukumäärää tarkasteltaessa eniten toimipaikkojaan ovat lisänneet yksityiset sosiaali- ja terveystalvet (+107%). (Satakunnan maakuntaa kuvaavan julkisen tietopankin [www-sivut](http://www.sivut))

Liikunnan vaikutusta iäkkäiden, muistisairaiden kotona asuvien toimintakykyyn on tutkittu vuosina 2008 – 2011 toteutetussa hankkeessa. Hankkeen tuloksena voidaan todeta fysioterapeutin antaman yksilöidyn kotikuntoutuksen olevan kustannustehokasta ja vaikuttavaa, tarkasteltaessa muistisairaiden muistitoimintoja sekä toimintavajeiden kehittymistä. (Tiittanen-Wallenius, 2012)

Tehty opinnäytetyö antaa valmiuksia fysioterapeutille toimia sosiaali- ja terveystalalan yrittäjänä. Uuden yrittäjän toimiessa kuntouttavasti kotihoidon asiakkaiden toimintakykyä edistäen, nousee esiin kysymyksiä yrityksen kuntouttavan toiminnan tehokkuudesta ja sisällöstä. Onko kotona suoritettavien arkeen kuuluvien tehtävien tekemisellä avustettuna selkeää merkitystä ja tuloksellisuutta asiakkaan fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle toimintakyvylle? Jatko tutkimusta voisi lähteä tekemään kartoittamalla kyselyn avulla kotitalvelun asiakkailta sekä kotihoidon yrittäjiltä tai työntekijöiltä kuntouttavan kotihoidon sisältöä sekä sen vaikuttavuutta esimerkiksi toimintakykyyn.

Uskon opinnäytetyöstäni olevan hyötyä alan ammattilaisille, jotka harkitsevat yrittäjyyttä sosiaali- ja terveystalalla. Opinnäytetyö kokoaa yhteen useita yrittäjyyteen liittyviä tekijöitä sekä mietittäviä asioita. Opinnäytetyössä hahmoteltu uusi sosiaali- ja terveystalalan yritys laajentaa fysioterapeutin perinteistä toimenkuvaa enemmän ennaltaehkäisevään työhön ja toimintakykyä ylläpitävämpään aiemmasta oirekeskeisemmästä, puhtaasti kuntouttavasta terapiatyöstä.

LÄHTEET

Asiakkuus sosiaalityössä. Laitinen, Merja. Pohjola, Anneli (toim) 2010. Oy Yliopistokustannus, HYY Yhtymä. Tallinna.

Harjavalan kaupungin www-sivut. Viitattu 10.6.2012. <https://harjavalta-fi>.

Henkilötietolaki. 1999. L 22.4.1999/523 muutoksineen.

Huittisten kaupungin www-sivut. Viitattu 10.6.2012. <http://www.huittinen.fi>.

Iäkkäiden kaatumisten ehkäisy. Pajala, Satu. 2012. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Tampereen yliopistopaino Oy.

Kaarakainen, M.2004. Hoivayrityksen perustaminen ja toimintaa ohjaava lainsäädäntö. Teoksessa S.Rissanen & S.Sinkkonen (toim.) Hoivayrittäjäyys. Juva. PS-kustannus, 51-66.

Käytännön lihashuolto. Lumio, Marko. Saari, Mika. 2009. VK-Kustannus Oy. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Laadukkaita elinpäiviä kotona asumisen tueksi – osahanke. Omin voimin kotona – projekti, raportteja 8 / 2001. Väisänen, Satu (projektisuunnittelija). Tyyli-paino Oy. Helsinki.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. 1992. L 17.8.1992/785 muutoksineen.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. 2000. L 22.9.2000/812 muutoksineen.

Langenoja, M. 2012. Huittisissa kehitetään kotihoitoa. Alueviesti 4.4.2012.

Liikeideasta liikkeelle. Raatikainen, Leena. 2001. Oy Edita Ab. Helsinki.

Markkinoinnin perusteet. Isoviita, Antti. Lahtinen, Jukka. 2007. Plate Media Oy. Tampere. Toinen painos.

Opas yrityksen perustajalle 2010. Julkaisija Pro Studia Oy. 2010. Paino: As Reusner, 14.vuosikerta.

Polkuja fysioterapian tulevaisuuteen. Mansikkamäki, Tarja (toim.).2003. Julkaisija Suomen Fysioterapeuttiliitto ry.

Porin seudun kehittämiskeskuksen www-sivut. Viitattu 13.4.2012. <http://www.posek.fi>

Prizztech Oy:n www-sivut. Viitattu 3.6.2012.<http://www.yritystulkki.fi>

Satakunnan maakuntaa kuvaavan julkisen tietopankin www-sivut. Viitattu 10.6.2012. <http://www.satamittari.fi>

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Viitattu 13.5.2012.
<http://www.valvira.fi/valvira>

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista. 2009. L 30.3.2009/298
muutoksineen.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston maksullisista suoritteista. 2012. L 28.3.2012/151, liite 1

Suomen fysioterapeutit, yrittäjäopas 2008. Helsinki

Suomen fysioterapeuttien www-sivut. Viitattu 13.5.2012.
<http://www.suomenfysioterapeutit.fi>

Suomen yritysten www-sivut. Viitattu 14.5.2012.
(<http://www.suomenyritykset.fi/hakusanalla/fysioterapia/maakunnasta/Satakunta/>)

Tiittanen-Wallenius, R. 2012. Muistisairaiden liikunnallinen kotikuntoutus kannattaa. Fysi-lehti 3/2012

Työ- ja elinkeinotoimiston www-sivut. Viitattu 3.6.2012. <http://www.mol.fi>

Uudistaako kilpailuttaminen kuntia? Martikainen, Tuomo. 2009. Pole-Kuntatieto Oy. Sastamala.

Yrittäjien www-sivut. Viitattu 11.3.2012. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/verotjarahat/verotus/elinkeinonharjoittajanverotus>.

Yrittäminen sosiaali- ja terveysalalla. Tenhunen, Lauri. 2004. Yrityssanoma Oy. Vantaa.

Yrityspalvelu Enterin www-sivut. Viitattu 9.6.2012. <http://www.ypenter.fi/>